

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vesipolitiikan puitedirektiivin, pohjavesidirektiivin, ympäristölaatuunormeista annetun direktiivin ja tulvadirektiivin toimivuustarkastus”

(2020/C 324/05)

Esittelijä:	Piotr CAŁBECKI (PL, EPP), Kujavia-Pommerin voivodikunnan aluejohtaja
Viiteasiakirjat:	SEC(2019) 438
	SWD(2019) 439
	SWD(2019) 440

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

A. Johdanto

1. panee tyytyväisenä merkille vesipolitiikan puitedirektiivin ja tulvadirektiivin toimivuustarkastusten oikea-aikaisen toteuttamisen vesipolitiikan puitedirektiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Siinä säädetään, että ”Euroopan komissio tarkastelee uudelleen tätä direktiiviä viimeistään 19 vuoden kuluttua sen voimaantulopäivästä ja ehdottaa siihen tarvittavia muutoksia”.
2. toteaa, että vesi on tärkein yhteinen hyödyke ja rajallinen luonnonvara, jonka laatua ja riittävyttä on suojeltava ja jota on käytettävä kestäväällä tavalla. Vesien suojele- ja hoitotoimet ylittävät alueelliset ja valtiolliset rajat, sillä 60 prosenttia EU:n vesistöalueista ulottuu useamman kuin yhden jäsenvaltion alueelle.
3. huomauttaa, että EU:n vedestä riippuvaiset toimialat tuottavat vuosittain 3,4 biljoonaa euroa, eli 26 prosenttia EU:n vuotuisesta bruttoarvonlisäyksestä, ja työllistävät noin 44 miljoonaa ihmistä. Komitea panee samalla huolestuneena merkille, että vain 40 prosenttia Euroopan pintavesistä on hyvässä ekologisessa tilassa ja vain 38 prosenttia hyvässä kemiallisessa tilassa ⁽¹⁾.
4. kehottaa covid-19-pandemia huomioon ottaen parantamaan jätevesien sterilointia, lisäämään tutkimusta jätevesien (musta ja harmaa vesi) talteenoton parantamiseksi ja edistämään luontopohjaisten ratkaisujen käyttöönottoa, jotta voidaan poistaa veden laatua koskevat mahdolliset epidemiologiset uhat.
5. korostaa, että vesi on olennainen osa ympäristöä ja ihmisten elämää. Jäsenvaltioiden paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli vedenlaadun seurannassa sekä ennaltaehkäisevien ja korjaavien toimenpiteiden toteuttamisessa veden korkean laadun saavuttamiseksi ja takaamiseksi. Kunnat ja alueet ovat edelläkävijöitä tarjotessaan yleisesti saatavilla olevan vesihuollon ja sanitaation perusoikeutena. On tärkeää torjua liiallista byrokratiaa sekä asiantuntemuksen ja monitasoisen lähestymistavan puutetta, koska ne vaikuttavat haitallisesti tehokkuuteen ja saattavat estää hyvien käytäntöjen hyödyntämisen paikallis- ja aluetasolla.
6. korostaa Euroopan kansalaisten pitävän vettä merkittävänä asiana: yksi ensimmäisistä eurooppalaisista kansalaisaloitteista omistettiin EU:n vesipolitiikkaan liittyville huolenaiheille. Toimivuustarkastus on myös jatkoa sitoumuksille, jotka komissio on antanut vastauksena eurooppalaiseen ”Right2Water” -kansalaisaloitteeseen ⁽²⁾, joka koskee veden ja sanitaatiopalvelujen saatavuuden edistämistä.

⁽¹⁾ Euroopan ympäristökeskuksen raportti N:o 7/2018, s. 6.

⁽²⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/water-and-sanitation-are-human-right-water-public-good-not-commodity_en

B. Toimivuustarkastuksen päätelmät

7. panee merkille toimivuustarkastuksen päätelmän, jonka mukaan direktiivit ovat suurelta osin tarkoituksenmukaisia mutta että niissä on parantamisen varaa. Direktiivit ovat osaltaan parantaneet vesistöjen suojelua ja tulvariskien hallintaa. Se, että vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteita ei ole vielä täysin saavutettu, johtuu pikemminkin rahoituksen riittämättömyydestä, täytäntöönpanon hitaudesta ja ympäristötavoitteiden epätäydellisestä sisällyttämisestä alakohtaisiin politiikkoihin kuin lainsäädännön puutteista.

8. panee merkille, että toimivuustarkastuksessa todetaan kemikaalien olevan ala, missä on parantamisen varaa ja missä voitaisiin saavuttaa parempia tuloksia. Vaikka on jonkin verran näyttöä siitä, että vesipolitiikan puitedirektiivi, ympäristölaatuormeista annettu direktiivi ja pohjavesidirektiivi ovat vähentäneet EU:n vesien kemiallista pilaantumista, analyysissä nousee esiin kolme alaa, missä nykyinen lainsäädäntökehys ei toimi parhaalla mahdollisella tavalla: kansalliset erot (eroavaisuuksia paikallisten epäpuhtauksien luetteloissa), prioriteettiaineiden luettelo (prosessin pituus) sekä se, että ympäristölaatuormeista annetun direktiivin ja pohjavesidirektiivin mukaan ihmisille ja ympäristölle aiheuttavia riskejä arvioidaan pääasiassa yksittäisten aineiden perusteella seosten yhteisvaikutuksia huomioon ottamatta ja että kyseiset direktiivit kattavat väistämättä vain pienen osan ympäristössä olevista aineista.

9. toteaa, että juomavesivarojen laatu on edelleen uhattuna, ja pitää tämän vuoksi valitettavana, että toimivuustarkastuksessa ei tarkastella vesipolitiikan puitedirektiivin 7 artiklan toimivuutta ja täytäntöönpanoa. Artikla koskee juomaveden ottoon käytettävien vesimuodostumien laadun heikkenemisen estämistä ja juomaveden tuotannossa tarvittavan puhdistuskäsittelyn vähentämistä. Juomaveden toimittajien olisi pystyttävä luottamaan juomavesivarojen laadukkuuteen käsittelykustannusten vähentämiseksi. Komitea kehottaa komissiota ja lainsäätäjiä varmistamaan korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset ja politiikkojen johdonmukaisuuden uudelleenlaaditun juomavesidirektiivin⁽³⁾ ja siihen sisältyvien veden saatavuutta koskevien säännösten yhteydessä.

10. on pettynyt siihen, että toimivuustarkastuksessa ei analysoida perusteellisemmin Euroopan unionin tuomioistuimen Weser-tuomion⁽⁴⁾ vaikutuksia. Vesipolitiikan puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädettyjen, tilan huonontumista ja parantamista koskevien lausekkeiden ja 4 artiklan 4–7 kohdassa säädettyjen poikkeuslausekkeiden soveltaminen aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta sekä toimijoille että viranomaisille. Erityisesti tarvitaan lisäanalyysia siitä, miten vaikutukset kohdistuvat toimiin, joilla suojellaan ympäristöä (esim. jätevedenpuhdistamot) tai edistetään ilmastomuutokseen sopeutumista ja energian- ja resurssienhallintaa.

11. korostaa, että koska tällä hetkellä yli puoleen kaikista Euroopan vesimuodostumista sovelletaan poikkeuksia, onnistuneiden tulosten saavuttamiseen vuoteen 2027 mennessä liittyy – lievästi muotoiltuna – huomattavia haasteita ja on epätodennäköistä, että tuloksia saavutetaan vuoden 2027 määräaikaan mennessä. Komitea tähdentääkin, että vesipolitiikan puitedirektiivin kattamia toimia, resursseja sekä täytäntöönpanon laatua ja noudattamisen valvontaa on lisättävä huomattavasti, ja vaatii, että vesien suojelua jatketaan vesipolitiikan puitedirektiivissä tarkoitetuissa elimissä vielä vuoden 2027 jälkeenkin.

12. kehottaa komissiota täydentämään arviointia niiden jäsenvaltioiden saamista kokemuksilla, jotka soveltavat vesipolitiikan puitedirektiiviä Weser-tuomiossa esitettyjen periaatteiden mukaisesti. On huolestuttavaa, että useat maat eivät ole panneet direktiiviä riittävässä laajuudessa täytäntöön, mutta se ei ole syy sivuuttaa oikeudellisia ongelmia, joita direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä on ilmennyt.

C. Poliitiikan johdonmukaisuus: vesipolitiikan puitedirektiivi ja EU:n muu lainsäädäntö

13. kehottaa vähentämään vesialaa koskevaa silloajattelua ja lisäämään kaikkien toisiinsa liittyvien EU-säädösten johdonmukaisuutta ja koordinoitua erityisesti ilmastomuutokseen, kiertotalouteen ja uusiin saastelähteisiin liittyen. Ilmastomuutoksen kestävä vesihuolto olisi otettava huomioon kaikissa EU:n politiikoissa, ja vesipolitiikan puitedirektiivissä olisi asetettava selkeät ja kunnianhimoiset tavoitteet, jotka koskevat sekä ilmastomuutoksen hillitsemistä että siihen sopeutumista.

⁽³⁾ Komission ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ihmisten käyttöön tarkoitetun veden laadusta (uudelleenlaadittu), COM(2017) 753 final – 2017/0332(COD).

⁽⁴⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen lehdistötiedote <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-07/cp150074en.pdf>
Euroopan unionin tuomioistuimen antama tuomio on saatavilla kokonaisuudessaan osoitteessa <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=165446&text=&dir=&doclang=FI&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=1942863>

14. korostaa vesipolitiikan puitedirektiivin ja tulvadirektiivin yhteyksiä muihin toimintapolitiikkoihin, joissa paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli, kuten maankäytön suunnittelu, maatalous, energiantuotanto, erityisesti vesivoima (ja energiahuolto), veden terminen käyttö lämmityksessä ja jäähdytyksessä, vesiliikenne, ihmisten terveys, matkailu sekä yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun direktiivin ja nitraatidirektiivin täytäntöönpano.

15. pitää tässä yhteydessä myönteisenä Euroopan jätevesihuollon tukipilarina olevan jätevesidirektiivin rinnakkaista arviointia, jonka päätelmä on sama kuin toimivuustarkastuksen: tarvitaan nykyisten oikeudellisten välineiden vaikuttavaa ja tehokasta täytäntöönpanoa, jotta saadaan aikaan merkittäviä yhteiskunnallisia ja ympäristöön liittyviä hyötyjä. Komitea pitää kuitenkin valitettavana, että arvioinnissa ei analysoitu jätevesidirektiivin tehokkuutta siltä osin kuin on kyse teollisuuden jätevesien johtamisesta keräysjärjestelmiin ja yhdyskuntajätevesien käsittelylaitoksiin. Niin ikään komitea pitää valitettavana, ettei ole tehty oikeudellista analyysia siitä, miten vesipolitiikan puitedirektiivin 4 artiklan ja yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun direktiivin 10 ja 7 artiklan sekä 2 artiklan 9 kohdan välinen epä johdonmukaisuus vaikuttaa Euroopan tehokkaimpiin jätevedenpuhdistamoihin.

16. korostaa lisäksi eroja fosforia ja rehevöitymistä koskevissa jäsenvaltioiden toimintatavoissa ja kannustaa yhdenmukaistamaan jätevesidirektiiviä ja vesipolitiikan puitedirektiiviä entisestään.

17. pitää välttämättömänä, että Euroopan komissio jatkaa vesiympäristöön kohdistuvia keskeisiä paineita koskevien – esimerkiksi nitraatti- ja jätevesidirektiiveistä johtuvien – oikeudellisten veloitteiden täytäntöönpanon tehostamista. Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota uusiin haitallisiin mikroepäpuhtauksiin, kuten mikromuoveihin ja lääkevalmisteisiin, sillä jätevedenpuhdistamoissa nykyisin käytettävillä teknologioilla mikroepäpuhtauksia ei pystytä täysin poistamaan.

18. painottaa, että tehomaaatalous on yksi tärkeimmistä pinta- ja pohjaveteen kohdistuvaa kuormitusta aiheuttavista tekijöistä. Kuormitus johtuu muun muassa vedenotosta ja torjunta-aineiden, lannoitteiden ja kotieläimille annettavien antibioottien lääkeainejäämien aiheuttamasta pilaantumisesta. Seuraavassa yhteisessä maatalouspolitiikassa on otettava kaikilta osin huomioon maataloustoiminnan vaikutus vesivaroihin ja edistettävä siirtymistä vettä säästäviin käytäntöihin. Ratkaisuja voivat olla esimerkiksi ehdotukset, joilla laajennetaan rahoituksen saantiin liittyvät ympäristöehdot kattamaan kaikki vesipolitiikan puitedirektiivin säännökset, ekologisemman maanviljelyn edistäminen ekojärjestelmien avulla ja kannustaminen veden toimittajien, asiaankuuluvien valtiosta riippumattomien organisaatioiden sekä maataloustuottajien aktiiviseen vuoropuheluun ja parhaiden käytäntöjen vaihtoon.

19. muistuttaa, että vesi on keskeinen tekijä hyvin toimivan biosfäärin, biologisen tuottavuuden ja absorptiokyvyn kannalta ja että se vaikuttaa monien eri taloudenalojen, erityisesti maatalouden, energia-alan ja teollisuuden toimintaan, jotka puolestaan vaikuttavat vesialaan. Meneillään olevalla vaalikaudella parhaillaan käytävät ja tulevat keskustelut tarjoavat loistavan tilaisuuden varmistaa, että vesi ja vesipolitiikan puitedirektiivin yleistavoitteet otetaan huomioon muiden alojen politiikassa. Komitea korostaa, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita luonnonvarojen käytön, pilaantumisen ja toksisuuden vähentämiseksi. Vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteet olisivat sisällytettävä selkeästi uuden kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman, saasteettomuustoimintasuunnitelman, uuden biodiversiteettistrategian tai Pellolta pöytään -strategian kaltaisiin strategioihin, jotta varmistetaan politiikan täysi johdonmukaisuus.

20. korostaa mahdollisuutta käyttää kierrätettyä vettä maatalouden keinokastelussa. Näin voidaan vähentää veden niukkuusongelmia, tukea ilmastonmuutokseen sopeutumista ja edistää kiertotaloutta. Komitea suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti siihen, että neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat hyväksyneet veden uudelleen käytön vähimmäisvaatimuksia koskevan asetuksen, ja toistaa asiasta antamassaan lausunnossa ⁽⁵⁾ esittämänsä kannan veden uudelleen käytöstä.

21. kehottaa komissiota luomaan täysin toimintavalmiin valvontajärjestelmän, jonka avulla kerätään säännöllisesti ajantasaista tietoa ympäristön (erityisesti maaperän ja veden) torjunta-ainejäämistä mahdollisesti niiden menestyksellisten kokemusten pohjalta, joita on jo saatu maankäytön ja maapölyksen tilastollisesta pinta-alatutkimuksesta (LUCAS).

22. suhtautuu myönteisesti komission 13. tammikuuta 2020 tekemään päätökseen kieltää tiaklopridin käyttö. Tiaklopridi on neonikotinoidipohjainen kasvisuojeluaine, joka aiheuttaa ympäristöongelmia erityisesti pohjaveteen kohdistuvien vaikutusten vuoksi, ja Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen pitää sitä vaarallisena ihmisten terveydelle. Komitea vaatii myös kieltämään glyfosaatin ja ottamaan YMP:n tavoitteeksi lopettaa torjunta-aineiden käyttö.

(5) Lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus veden uudelleen käytön vähimmäisvaatimuksista”, COR-2018-03645.

D. Seuraavat toimet EU:n vesimuodostumien hyvän tilan saavuttamiseksi

23. korostaa painokkaasti, että vesipolitiikan puitedirektiivi on virstanpylväs Euroopan vesivarojen parantamisessa ja mittapuu muille maanosille. Kun kuitenkin otetaan huomioon viimeisten 20 vuoden aikana kehittyneet uudet haasteet (esim. ilmastonmuutos, mikromuovit, lääkeaineet, kemikaalit, antibiootit jne.) ja ratkaisut (uudet teknologiat ja menetelmät) sekä kestävä kehityksen tavoitteet ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, vesipolitiikan puitedirektiiviä on kiireellisesti parannettava.

24. kehottaa tässä yhteydessä muuttamaan ajattelutapaa siten, että biosfääriä tarkastellaan evoluutiolähtöisten mallien pohjalta (ihmisten tietoisuuden lisääminen siitä, että biosfääri muuttuu jatkuvasti) ja ekosysteemilähtöisempien mallien pohjalta (mukaan lukien valuma-alueiden kestävyys ja hiilestä irtautuminen) sekä edistämään ekologisten prosessien, kuten veden, hiilen, typen ja fosforin kiertokulun, parempaa ymmärtämistä.

25. huomauttaa, että uuden ajattelutavan yhteydessä jokaista valuma-aluetta olisi pidettävä ainutlaatuisena "platonisena superorganismina", jossa geomorfologian, ilmaston, ekosysteemien (ihmisen muokkaamat ja luonnolliset alueet) ja ihmistoiminnan eri muotojen yhdistelmä vaikuttaa veden kiertoon ja ekologiseen tilaan. Komitea katsoo, että tätä olisi tarkasteltava paitsi turvallisuus- ja resurssinäkökulmasta myös ensisijaisesti keinona turvata kestävä tulevaisuus, terveys ja hyvä elämänlaatu kaikille.

26. toivoo toimivuustarkastuksen tulosten nopeuttavan monialaisen ja integroivan ajattelutavan ja siihen liittyvien innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä, jotta ilman, veden ja maaperän osalta saavutetaan nollapäästötilanne Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti. Komitea pitää välttämättömänä säilyttää ja palauttaa luonnon monimuotoisuus joissa, järvissä, kosteikoissa ja jokisuissa sekä ehkäistä ja minimoida tulvien aiheuttamat vahingot.

27. kehottaa kehittämään vesipolitiikan puitedirektiiviin uuden, kokonaisvaltaisen ulottuvuuden, jossa tulvien ehkäisy olisi yhdistettävä kuivuuden ehkäisyyn järjestämiseen ja toimenpiteisiin, joilla parannetaan valuma-alueiden kestävyys-potentiaalia (ekohydrologisesta näkökulmasta, joka koostuu viidestä osatekijästä: vesi, biologinen monimuotoisuus, kyky sietää ilmastonmuutosta, ekosysteemipalvelut yhteiskunnalle sekä muut, erityisesti kulttuuria ja koulutusta koskevat, näkökohdat – WBRSC).

28. korostaa tarvetta kehittää ja ottaa käyttöön parhaita hallintokäytäntöjä ja innovatiivisia teknologioita mikro-epäpuhtauksien, kuten torjunta-aineiden, antibioottien, mikromuovien ja muiden vaarallisten aineiden, aiheuttaman pilaantumisen vähentämiseksi. Komitea korostaa, että saastumiseen on puututtava sen lähteellä sellaisen kokonaisvaltaisen menettelytavan avulla, joka pohjautuu perusteluihin ja kansalliset osallistaviin prosesseihin, joissa kaikilla toimijoilla on oma roolinsa ja joissa etusijalle asetetaan oikeudenmukaisimmat ja kustannustehokkaimmat ratkaisut. Ratkaisut on mukautettava paikallisiin olosuhteisiin, niillä on puututtava toteuttamatta jättämisen seurauksiin ja niiden on vastattava tarkkaan määriteltyihin tarpeisiin ja pitkän aikavälin huomioiden sen sijaan, että luotettaisiin "helppoihin teknologisiin ratkaisuihin", kuten Euroopan komission tekemässä toimivuustarkastuksessa korostetaan.

29. kehottaa lisäämään vesilähteiden monipuolistamiseen liittyvää tutkimusta ja innovointia, jotta voidaan varmistaa vedensaanti erityisesti Euroopan kaupungeissa, joiden asukasluvu kasvaa kasvamistaan, sekä niillä Euroopan alueilla, joita pitkät kuivat kaudet koettelevat entistä enemmän.

30. ehdottaa, että otetaan pikaisesti käyttöön innovatiivisia välineitä hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi Euroopan valuma-alueilla, kuten ekohydrologiset luontopohjaiset ratkaisut (ks. maailman vesitilannetta koskeva YK:n kehitysraportti Nature-Based Solutions for Water). Komitea huomauttaa, että ekohydrologiset luontopohjaiset ratkaisut parantavat vesiteknisen infrastruktuurin tehokkuutta erityisesti maatalous- ja kaupunkialueilla ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen osalta ja edistävät monitahoisen ekohydrologisen näkökulman (vesi, biologinen monimuotoisuus, ekosysteemipalvelut yhteiskunnalle, kyky sietää ilmastonmuutoksen vaikutuksia, kulttuuri ja koulutus – WBSRC) mahdollisuuksia lisätä valuma-alueiden kestävyys⁽⁶⁾. Ekohydrologinen näkökulma edistää myös kokonaisvaltaista menettelytapaa kannustamalla monialaista kestävyystiedettä ja -koulutusta.

⁽⁶⁾ Ecohydrology as an integrative science from molecular to basin scale: historical evolution, advancements and implementation activities
Prof. M. Zalewski Ecohydrology and Hydrologic Engineering: Regulation of Hydrology-Biota Interactions for Sustainability

31. kiinnittää huomion pieniin ja keskisuurin jätevedenpuhdistamoihin, joilla tehokkuuden ajoittainen väheneminen on pysyvä ongelma, ja suosittaa käyttämään ekohydrologisia luontopohjaisia ratkaisuja, kuten sekvenssipohjaisia laskeutus- ja biosuodatusjärjestelmiä, saastepulssien vähentämiseksi ulosvirtausalueilla, jotta saavutetaan makean veden ekosysteemien hyvä ekologinen tila.

32. korostaa, että tuoreen, maailman vesitilannetta koskevan YK:n kehitysraportin mukaan vain 5 prosentissa vesihuoltoon liittyvistä investoinneista sovelletaan ekohydrologisia luontopohjaisia ratkaisuja, vaikka osuuden pitäisi olla suurempi. Hajakuormituslähteistä peräisin oleva pilaantuminen ja kaupunkien hulevedet muodostavat lähes 50 prosenttia valuma-alueen kokonaissaasteista (hajakuormituslähteistä peräisin oleva pilaantuminen, joka johtuu maatalous, maisema- ja kaupunkialueiden hulevesistä, liikenneinfrastruktuurista peräisin oleva pintavesi ja hajakuormituslähteistä peräisin oleva fosfori ja typpi, esimerkiksi Itämeressä). Näitä pystytään vähentämään tehokkaimmin ekohydrologisilla luontopohjaisilla ratkaisuilla. Tämä tarkoittaa sitä, että ekohydrologisia luontopohjaisia ratkaisuja on käytettävä 10 kertaa nykyistä useammin pilaantumisen vaikutusten lieventämiseksi, pääasiassa ekohydrologisten periaatteiden mukaisesti toteutettujen luontopohjaisten ratkaisujen muodossa.

33. korostaa, että ilmastomuutoksen lisääntyvien vaikutusten vuoksi tulvadirektiivi olisi yhdistettävä vesipolitiikan puitedirektiiviin, jotta voidaan parantaa pohjavesivarantojen täydentymistä sekä jokilaaksojen vedenpidätyskykyä varastoimalla vettä tulvatasanteilla ja poldereiden avulla ja palauttamalla veden taso ympäröivissä järvisä ja kosteikoissa. Komitea korostaa, että valuma-alueiden vedenpidätyskyvyn parantaminen on ratkaisevan tärkeää, koska vesi – biologista tuottavuutta edistämällä – lisää hiilen kertymistä ja ravinteiden kiertoa, mikä estää ravinteiden vuotamisen veteen ja ilmakehään sekä rehevöitymisen ja myrkyllisten levien kukinnot.

34. korostaa, että yhteinen maatalouspolitiikka, nitraattidirektiivi ja kasvinsuojeluaineita koskeva asetus olisi yhdenmukaistettava vesipolitiikan puitedirektiivin kanssa, jotta voidaan vähentää hajakuormituslähteistä peräisin olevaa pilaantumista (typpi ja fosfori), joka on viime aikoina aiheuttanut 20–50 prosenttia järvien, altaiden ja rannikkoalueiden ravinnekuormituksesta. Tämän tavoitteen saavuttaminen tuskin onnistuu helposti teollisen karjankasvatuksen alueilla, ellei YMP:ssä ja kansallisessa politiikassa sitouduta supistamaan tällaisen kasvatustavan osuutta huomattavasti vihreän kehityksen ohjelman, biodiversiteettistrategian ja Pellolta pöytään -strategian mukaisesti. Tavoitteeseen pääsyä voitaisiin edistää myös rakentamalla erittäin tehokkaita maan ja veden välisiä ekotonivyöhykkeitä, missä käytetään denitrifikaatiota ja geokemiallisia esteitä. Komitea korostaa, että lisäämällä maatalousmaiseman moninaisuutta (maan ja veden väliset ekotonivyöhykkeet, puurivit ja suojavyyhykkeet) vähennetään voimakkaiden tuulten aiheuttamaa veden hukkaa maaperästä ja samalla estetään orgaanisen aineksen ja hiilen häviäminen maaperästä. Biotalousstrategiaan olisi näin ollen sisällytettävä edellä (sulkeissa) mainitut menetelmät sekä muita toimenpiteitä, jotka parantavat maiseman vedenpidätyskykyä. Näin voitaisiin lisätä huomattavasti hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia, mikä on yksi vihreän kehityksen ohjelman painopisteistä.

35. korostaa, että koska kaupunkialueiden hulevesi voi tuottaa 10–20 prosenttia valuma-alueen ravinnekuormituksesta, vaikutuksia voidaan erityisesti uusilla asutusalueilla lieventää tehokkaasti edullisilla, kehittyneillä ekohydrologisilla luontopohjaisilla ratkaisuilla, kuten sekvenssipohjaisilla laskeutus- ja biosuodatusjärjestelmillä ja hybridijärjestelmillä, jotka yhdistävät perinteisen vesitekniikan infrastruktuurin ja ekohydrologiset luontopohjaiset ratkaisut. Tämä olisi sovitettava yhteen sellaisten toimenpiteiden kanssa, joilla rakennettua ympäristöä mukautetaan muuttuvaan ilmastoon. Näitä ratkaisuja olisi mahdollisuuksien mukaan sovellettava myös olemassa olevilla asuinalueilla.

36. muistuttaa, että AK on ehdottanut YMP:n uudistuksesta antamassaan lausunnossa viiden mitattavissa olevan ympäristötavoitteen (jotka ulottuvat vuoteen 2027) sisällyttämistä seuraavaan YMP:hen ja että yksi niistä on sen takaaminen, että pinta- ja pohjavedet ovat poikkeuksetta 100-prosenttisesti nitraattidirektiivin mukaisia.

37. huomauttaa, että kyseessä oleviin vesienhoitosuunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden toteuttamisaikataulu on liian lyhyt, koska ympäristötoimet voivat viedä paljon pidempään kuin kuuden vuoden sykli. Komitea kannustaakin jatkamaan suunnittelukausia vähintään kahdella vuoteen 2039 ja kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia kehittämään innovatiivisia pitkän aikavälin hankkeita (?).

38. toteaa, että eräiden jäsenvaltioiden vesistöjä koskevissa suunnitelmissa ja kansallisissa suunnitelmissa ei useinkaan esitetä alhaisen tulvariskin asutusalueita koskevia ratkaisuja, jolloin rakennustöitä, muun muassa tulvien torjunnan mahdollistavia korjaustöitä, ei voida suorittaa. Komission ja sen virastojen olisikin tältä osin tuettava jäsenvaltioita enemmän toteuttamiskelpoisten ratkaisujen löytämisessä.

(?) Yksi esimerkki on Reinistä 50-luvulla vähitellen hävinneen lohen uudelleen istuttaminen. Reinin suojelukomissio aloitti käytännön toimenpiteiden toteuttamisen vuonna 1991, mutta onnistumisen merkit näkyivät vasta 20 vuotta myöhemmin.

39. korostaa tarvetta lisätä johdonmukaisuutta vesipolitiikan puitedirektiivin, yhteisön politiikan puiteista torjunta-aineiden kestävän ja EU:n ympäristötavoitteiden mukaisen käytön aikaansaamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/128/EY⁽⁸⁾ ja kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006⁽⁹⁾ (REACH) välillä, jotta pystytään tehostamaan seurantaa ja määrittämään sen jälkeen parhaat toimenpiteet. Vaaralliset kemikaalit on pysäytettävä niiden lähteellä, ja valmistajien vastuuta markkinoille saatetuista kemiallisista aineista on lisättävä.
40. kehottaa tutkimaan vesistöjen hyödyntämistä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanon yhteydessä, erityisesti leväviljelmien potentiaalia luonnollisena hiilidioksidin talteenottokeinona, hiilineutraalina energialähteenä ja eläinrehun lähteenä.
41. katsoo, että Agenda 2030:n ja YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitteen täytäntöönpanon olisi oltava olennainen osa tarkistettua vesipolitiikan puitedirektiiviä.
42. kehottaa komissiota kytkemään vesipolitiikan puitedirektiivin paremmin paikallisiin ja alueellisiin erityispiirteisiin. Kun otetaan huomioon mäkisten ja vuoristoisten paikkojen ja alueiden suhteellinen haavoittuvuus, joka johtuu ilmasto-olosuhteista ja – erityisesti Apenniinien jokivesistöjen tapauksessa – niiden yhä tilapäisempi luonne, tämän tyyppisen vesimuodostuman luokittelussa käytetyt tekijät (ja luultavasti myös seurantamenetelmät) eivät edistä asetettuja tavoitteita riittävästi. Tämä johtaa luokitukseen, jossa niiden laatua aliarvioidaan myös ilman ihmisen aiheuttamaa painetta, mitä ilmastonmuutos pahentaa entisestään.
43. kehottaa komissiota auttamaan lisäämään täytäntöönpanopotentiaalia kaupungeissa ja alueilla kaikkialla EU:ssa laajentamalla nykyisiä foorumeita parhaiden käytäntöjen ja osaamisen jakamiseksi sekä tarjoamalla rahoitusvälineitä, joilla tuetaan innovatiivisten menetelmien ja systeemisten ratkaisujen siirtoa alueiden välillä.
44. katsoo, että kun otetaan huomioon vesimuodostumien kulttuurinen, historiallinen ja sosiaalinen ulottuvuus, soveltamisalaltaan kattavaa vesipolitiikan puitedirektiiviä olisi käytettävä edistämään monialaista yhteistyötä ja avoimuutta ja lisäämään kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ”asianomaisina osapuolina”, jotta he voivat ilmaista mielipiteensä päätöksentekoprosessissa – myös kaikki ympäristöpalvelut kattavista taloudellisista näkökohdista eikä pelkästään vesihuoltoon ja vedenkäsittelyyn liittyvistä näkökohdista.
45. kehottaa tässä yhteydessä kehittämään hyvän hallintotavan mukaisesti menetelmän kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien, päätöksentekijöiden, yhteiskunnallisten järjestöjen ja tutkijoiden välistä säännöllistä vuoropuhelua varten (”kansalaistiede”), jotta voidaan tehostaa näiden osallistumista innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen ja toteuttamiseen.
46. kannustaa valtiollisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia, joilla on julkisessa omistuksessa olevia vesilaitoksia, osallistumaan vesialan Erasmus-aloitteeseen, jotta tekninen henkilöstö voi vieraila muiden jäsenvaltioiden vastaavissa laitoksissa ja oppia niiden vesihuoltokäytännöistä. Komitea katsoo, että tällaista vaihtoa ja muita aloitteita, kuten teknisiä työpajoja, olisi lisättävä, sillä ne tarjoavat mahdollisuuden kasvattaa tietoisuutta, edistää vuoropuhelua, oppia ratkaisusta ja kehittää valmiuksia.
47. kehottaa komissiota ottamaan käyttöön kaikki välineet vesivarojen kaikenlaisen tuhlaamisen välttämiseksi ja vesiä hallinnoivien laitosten asianmukaisen kunnossapidon varmistamiseksi.
48. kehottaa komissiota muistuttamaan kaikille valtiollisille ja paikallisille instituutioille, että vesi on keskeinen julkinen hyödyke, ja näin ollen huolehtimaan siitä, että veden hinnoittelupolitiikkaa pannaan paremmin täytäntöön vesipolitiikan puitedirektiivin 9 artiklassa vahvistetun kustannusvastaavuuden periaatteen mukaisesti ja että kotitalouksiin, maatalouteen ja teollisuuteen viitataan ”vedenkäyttäjinä”. Komission tulisi myös suosittaa sellaisten hinnoittelutoimien käyttöä, jotka edistävät vesivarojen suojelua. Tällaisia ovat esimerkiksi kesäkaushinnat ja kulutuksen mukaan porrastettu hinnoittelu. Komitea katsoo lisäksi, että saastuttaja maksaa -periaatetta olisi sovellettava tinkimättömästi kestävyysperiaatteiden mukaisten rahoitusvälineiden, kuten laajennetun tuottajan vastuun, avulla.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/128/EY, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, yhteisön politiikan puiteista torjunta-aineiden kestävän käytön aikaansaamiseksi (EUVL L 309, 24.11.2009, s. 71).

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1).

49. korostaa, että maailman vesivarojen väheneminen luo maailmanlaajuisessa mittakaavassa eroavuuksia veden saatavuudessa, mikä voi aiheuttaa alueellisia ja maailmanlaajuisia konflikteja. Tämän estämiseksi on erittäin tärkeää jakaa uusia toimintamalleja, uusia menetelmiä ja uusia systeemisiä ratkaisuja maailmanlaajuisesti, erityisesti alueilla, missä vesivarat ovat rajalliset, kuten Afrikassa ja Lähi-idässä. Komitea ehdottaa, että komissio tarkastelee mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä Unescon hydrologisen ohjelman (Intergovernmental Hydrological Programme – IHP) kanssa, jotta voidaan vahvistaa Euroopan edelläkävijäasemaa vesialan maailmanlaajuisen kestävyystavoitteiden saavuttamisessa.

50. katsoo, että vesilähteiden suojelun täytäntöönpanosta on huolehdittava myös EU:n ehdokasvaltioissa ja unioniin liittymässä olevissa valtioissa.

Bryssel 2. heinäkuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS
